

**ADVIES COMMISSIE ONDERZOEK SAMENWERKINGSVORM PvdA en
GroenLinks AMSTERDAM 2026**

4 juli 2024

Nut en Noodzaak van Rood Groene Samenwerking in Amsterdam

Inhoud

1. Voorwoord	2
2. Inleiding	4
3. Werkwijze	6
4. Bevindingen	8
(i.) De rondetafelgesprekken	8
(ii.) Het ledengesprek	10
(iii.) De analyse van de ledenraadpleging	10
(iv.) Gesprekken andere partijen (dan GroenLinks)	12
5. Beraadslagingen Commissie	14
6. Conclusies en aanbevelingen	16
a) De gewenste samenwerkingsvorm met GroenLinks Amsterdam	16
b) De aansluiting met andere partijen (dan GroenLinks Amsterdam)	19
c) Hoe moet de procedure voor fase 2 eruitzien?	19
Appendix A – Enquêteresultaten	21

1. Voorwoord

Met plezier presenteren wij hierbij het rapport van de commissie onderzoek samenwerkingsvorm PvdA en GroenLinks Amsterdam 2026. We hebben als commissie veel met elkaar en met veel verschillende leden van de PvdA Amsterdam gesproken. Die gesprekken stemmen ons hoopvol. Er is veel elan om te strijden voor een rechtvaardige, vrije en solidaire stad.

We zijn er ons door al die gesprekken weer extra bewust van geworden hoe belangrijk de PvdA is geweest voor de ontwikkeling van Amsterdam. De partij heeft decennialang een cruciale rol gespeeld in de ontwikkeling en modernisering van de stad. Van de naoorlogse wederopbouw tot de invoering van sociale voorzieningen, de stadsvernieuwingsprojecten en het bouwen aan de compacte stad in de jaren 70 en 80, de PvdA heeft altijd vooropgelopen in het verbeteren van de leefomstandigheden van Amsterdammers¹. Van het wethouderssocialisme van Wibaut tot aan de ongelijk investeren voor gelijke kansen agenda van Marjolein Moorman, de sociaaldemocratische principes van solidariteit en gemeenschapszin hebben diepgewortelde veranderingen teweeggebracht, waardoor Amsterdam uitgroeide tot een stad van vooruitgang en inclusie.

In de huidige tijd wordt steeds meer duidelijk dat solidariteit ook moet gelden voor toekomstige generaties. Ook onze kinderen en hun kinderen hebben recht op een eerlijke samenleving. De inspanningen van onze politici zijn om die reden gericht op het schetsen van een hoopvolle toekomst waarin duurzaamheid een gelijkmaker is en groene initiatieven bijdragen aan een inclusieve maatschappij. Het motto "Je komt uit het rood door groen te doen" weerspiegelt onze overtuiging dat sociale rechtvaardigheid en duurzaamheid hand in hand moeten gaan.

Vanuit dit gemeenschappelijk perspectief hebben wij ons rapport geschreven.

We willen graag iedereen bedanken die heeft meegewerkt aan ons onderzoek. Ons viel de bereidheid op van iedereen om heel open en eerlijk

¹ Zie M. van Engelen, De stad Amsterdam, 2024.

met de commissie te praten over de kansen en uitdagingen van verdergaande linkse samenwerking.

We hopen dat ons rapport de inspiratie biedt voor een uitgebreide gedachtewisseling tijdens de algemene leden vergadering van 11 juli 2024.

Hendrik Jan Biemond (voorzitter commissie)

Soufiane El Khannoussi el Boudrini (secretaris commissie)

Helen Burleson (algemeen lid)

Louis Genet (algemeen lid)

Anissa Bouhassani (namens gemeenteraadsfractie)

David Ocampo (namens stadsdelen)

Rachid Chafi (namens stadsdelen)

Erva Calkin (namens de Jonge Socialisten)

Ronit van der Schaaf (namens afdelingsbestuur)

Toon Geenen (namens afdelingsbestuur)

2. Inleiding

In de algemene ledenvergadering (ALV) van 29 januari 2024 is de commissie onderzoek samenwerkingsvorm PvdA en GroenLinks Amsterdam 2026 geïnstalleerd (**de Commissie**) met als hoofddoel besluitvorming van de ALV van juli 2024 voor te bereiden over de gewenste samenwerking met GroenLinks tijdens de gemeenteraadsverkiezing van 2026. Zie hier het voorstel, dat de opdracht van de Commissie behandelt, dat op de ALV van 29 januari 2024 behandeld is: [Routekaart naar Linkse Samenwerking 2026](#).

De Commissie is door de ALV gevraagd in een advies antwoorden te formuleren op de volgende vragen:

Maak een advies over de samenwerkingsvorm die de PvdA Amsterdam moet aangaan met GroenLinks Amsterdam bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2026, waarbij in ieder geval wordt ingegaan op de volgende vragen:

- a) Op welke wijze kan de PvdA Amsterdam het beste samenwerken met GroenLinks? Welke vormen zijn daarbij denkbaar en welke vorm wordt geadviseerd aan de algemene ledenvergadering?
- b) Welke andere politieke partijen en organisaties in onze stad zouden betrokken kunnen worden bij deze samenwerking?
- c) Afhankelijk van de beantwoording van de vragen 1 en 2, welk proces moet worden gevolgd om deze samenwerking tijdig mogelijk te maken? Hoe zou het procesvoorstel voor fase 2 eruit moeten zien, binnen de kaders van enerzijds statuten en huishoudelijk reglement en de actuele context? Anders gezegd: hoe kom je met elkaar tot een lijst, programma en lijsttrekker, waarbij je rekening houdt met de bestaande regels van de PvdA?

De Commissie is gevraagd om met een eenduidig en richtinggevend advies te komen, zodat de leden van de PvdA Amsterdam in juli kunnen besluiten welke samenwerkingsvorm zij – wat de PvdA betreft – met GroenLinks Amsterdam aan willen gaan.

Hierna zullen eerst de werkzaamheden van de Commissie worden beschreven (hoofdstuk 3), waarna de bevindingen van de Commissie zullen worden toegelicht (hoofdstuk 4). Vervolgens zal in dit advies verslag gedaan

worden van de beraadslagingen van de Commissie (hoofdstuk 5). Tenslotte zal de Commissie haar conclusies en aanbevelingen delen (hoofdstuk 6).

3. Werkwijze

De Commissie heeft haar werk tussen maart en juni 2024 verricht. Ter introductie is de Commissie gestart met zich inlezen in literatuur met betrekking tot politieke samenwerking en links-progressieve idealen. Deze literatuurstudie heeft ons een gedegen theoretische basis gegeven voor ons onderzoek. Hierdoor konden we de belangrijkste uitdagingen en kansen identificeren die gepaard gaan met verdergaande samenwerking tussen de PvdA en GroenLinks.

Vervolgens zijn er gesprekken gevoerd om ons te laten informeren over de politieke inhoud en de electorale positie, zowel op stads- als stadsdeelniveau. De Commissie heeft hiervoor diverse bijeenkomsten georganiseerd en gesproken met verschillende geledingen binnen de partij. Hieronder volgt een overzicht van de gesprekken en bijeenkomsten:

Rondetafelgesprekken

PvdA Stadsdeelcommissieleden. Deze gesprekken waren gericht op het verkrijgen van inzicht in de lokale politieke dynamiek en de specifieke uitdagingen en kansen op stadsdeelniveau.

Stadsdeelbestuurders. Hierbij hebben we ons gericht op de bestuurlijke ervaringen en visies met betrekking tot samenwerking en beleidsvorming op stadsdeelniveau.

Afdelingsbestuur Stadsdelen. Gesprekken om inzicht te krijgen in de lokale politieke organisatie en strategische overwegingen op stadsdeelniveau.

De gemeenteraadsfractie. De fractiegesprekken waren bedoeld om de standpunten en strategische overwegingen van de fractieleden te horen, met speciale aandacht voor de samenwerking met GroenLinks.

Politiek assistenten en fractiebureau. Deze gesprekken boden inzicht in de dagelijkse praktijk en de operationele aspecten van politieke samenwerking.

Wethouders. Met de wethouders hebben we gesproken over de bestuurlijke implicaties en de lange termijnvisie voor samenwerking met GroenLinks.

Ledenbijeenkomst en -enquête

Om een bredere input te verkrijgen van de leden, werd er **een PvdA-ledenbijeenkomst** georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst konden de leden hun mening en zorgen uiten over de mogelijke samenwerking. Aansluitend op deze bijeenkomst werd een **PvdA-ledenenquête** gehouden, waarin werd gevraagd naar de samenwerking en wat daarvoor volgens de leden nodig is.

Gesprekken met andere partijen

De Commissie heeft ook gesprekken gevoerd met **andere politieke partijen** in Amsterdam. Deze gesprekken waren bedoeld om een breder perspectief te krijgen op de politieke verhoudingen binnen de stad en om te verkennen welke mogelijke samenwerkingsverbanden er buiten GroenLinks nog denkbaar zijn.

4. Bevindingen

De Commissie acht het van belang uitgebreid verslag te doen van haar bevindingen. Om die reden zal hierna worden ingegaan op de informatie die aan de Commissie is overgedragen tijdens (i) de rondetafelgesprekken (ii) het ledengesprek (iii) de ledenraadpleging en (iv) de gesprekken met andere Amsterdamse politieke partijen (dan GroenLinks).

(i.) De rondetafelgesprekken

De diverse rondetafelgesprekken hebben de Commissie een goed inzicht gegeven in de politieke verhoudingen in Amsterdam en hoe op politiek en bestuurlijk niveau tegen een vergaande samenwerking met GroenLinks wordt aangekeken. De volledige verslagen van de gesprekken [zijn hier te downloaden](#).

De rode draad van die gesprekken wordt hierna weergegeven.

Er wordt minder een noodzaak tot verdergaande samenwerking met GroenLinks ervaren dan in Den Haag. De verschillen tussen partijen in de TK zijn erg groot en daarom groeien PvdA en GroenLinks daar vanzelf naar elkaar toe. In de gemeenteraad van Amsterdam zijn de verschillen tussen partijen minder groot en daarom ontstaat geen politieke urgentie voor verdergaande samenwerking. Van een verdergaande samenwerking wordt op de termijn van de aankomende gemeenteraadsverkiezingen geen electorale winst verwacht. Per saldo wordt in de gesprekken de verdergaande samenwerking wel degelijk ondersteund. De genoemde redenen daarvoor zijn dan: (i) samen staan we sterk, het biedt de mogelijkheid een duidelijk progressief alternatief voor de verrechtsing in de samenleving. Amsterdam moet daarin vooropgaan. Op de langere termijn zal dit tot electoraal succes leiden. (ii) de partijen zijn complementair. GroenLinks heeft af en toe wat bestuurlijk pragmatisme nodig om plannen te kunnen verwezenlijken. De PvdA kan wel wat van het progressieve elan van GroenLinks gebruiken. De partijen kunnen zowel inhoudelijk als politiek echt van elkaar leren. (iii) de kiezer heeft duidelijkheid nodig. Afwijken van de landelijke lijn (en eerdere verkiezingen van TK, Europees Parlement en Provinciale Staten) zal niet begrepen worden.

De samenwerking tussen de PvdA en GroenLinks Amsterdam is op alle bestuurlijke en politieke niveaus goed. De politieke verschillen tussen de PvdA en GroenLinks liggen vooral op het terrein van mobiliteit en veiligheid, maar lijken overbrugbaar. Er wordt tussen PvdA en GroenLinks niet zozeer verschillen gedacht over wat we met de stad willen bereiken; het verschil zit erin op welke wijze de politieke boodschap aan Amsterdammers wordt uitgelegd. De PvdA streeft ernaar bij het brengen van die boodschap als uitgangspunt te nemen wat het beleid voor de gewone Amsterdammers betekent. De inhoud van het verhaal verschilt dus niet wezenlijk, wel de manier waarop het wordt verteld.

Een ander verschil: voor de PvdA is het essentieel dat ook het belang van, de maakindustrie, ambachtsslieden, marktkooplieden, taxichauffeurs, kleine ondernemers wordt erkent.

Het streven naar een verdergaande samenwerking met GroenLinks in een brede volkspartij impliceert dat er flanken binnen de partij ontstaan waar verschillend over bepaalde onderwerpen wordt gedacht. Dat lijkt geen bezwaar. Ook binnen de PvdA wordt over veel onderwerpen (gelukkig) verschillend gedacht.

Uit de rondetafelgesprekken blijkt wel een breed gedragen zorg voor het behoud van de sociaaldemocratische waarden en herkenbaarheid, waar de stad Amsterdam veel aan te danken heeft. Juist omdat de PvdA een bestuurderspartij is en als gevolg daarvan behept met bestuurlijk pragmatisme, loopt de PvdA het risico al te meegaand te zijn in de gesprekken met GroenLinks over de samenwerking.

Ook op het niveau van de stadsdelen worden geen zwaarwegende politiek inhoudelijk obstakels gezien voor verdergaande samenwerking met GroenLinks. De samenwerking in de stadsdeelcommissies verloopt over het algemeen goed, maar de intensiteit verschilt per stadsdeel. In Weesp vergaderen bijvoorbeeld al de fracties van de PvdA en GroenLinks samen. Tenslotte adviseren alle gesprekspartners vanuit de stadsdelen geen afwijkend samenwerkingsmodel te kiezen voor de stadsdeelcommissies. De te kiezen samenwerkingsvariant zal moeten gelden voor alle bestuursniveaus.

(ii.) Het ledengesprek

Op 23 mei 2024 vond, na aankondiging in de nieuwsbrief en in appgroepen, het ledengesprek plaats in Jungle in Amsterdam Oost, met een opkomst van ongeveer 20 leden. Onder leiding van een commissielid werd in kleine groepjes gesproken over de hoofdvragen van de Commissie. De volledige verslagen van de gesprekken [zijn hier te downloaden](#).

Uit deze gesprekken kwam een aantal zaken naar voren. Het grootste doel van de samenwerking is het vormen van een groot progressief blok. De meerwaarde van gezamenlijk optrekken omvat het aantrekken van meer kiezers en daarmee het behalen van meer zetels. Over het algemeen heerst de overtuiging dat rood en groen samen moeten werken.

Bij de benadering van kiezers benadrukken de leden het belang van herkenbaarheid voor onze klassieke achterban en het centraal stellen van de mensen voor wie we het doen. Enkele leden twijfelen echter of GroenLinks wel rood genoeg is. De cultuurverschillen tussen de partijen worden ook gezien als een risico voor het verlies van onze klassieke idealen.

Hoewel de meningen verschillen over het vormen van één lijst en één programma, is er overeenstemming dat samenwerking essentieel is, mits beide partijen elkaars beginselen willen bespreken en vastleggen. De discussie was plezierig en benadrukte de cultuurverschillen en de noodzaak om de PvdA niet ondergeschikt te laten worden. Al met al was de conclusie: samenwerken, ja, maar je moet wel jezelf blijven herkennen.

(iii.) De analyse van de ledenraadpleging

Alle leden van de PvdA Amsterdam zijn op donderdag 30 mei 2024 per email uitgenodigd voor de ledenenquête met als onderwerptitel “Ledenenquête linkse samenwerking in Amsterdam”. Er is op dinsdag 11 juni een herinnering uitgestuurd, getiteld: “Herinnering: vul de ledenenquête linkse samenwerking in!” In deze herinnering was vermeld dat de enquête nog tot en met uiterlijk vrijdag 14 juni kon worden ingevuld.

In totaal is de enquête door 908 deelnemers ingevuld. Dit is 21% van de 4406 leden in Amsterdam (telling van 1 oktober 2023). De volledige enquêteresultaten zijn terug te vinden in Appendix A. Een bestand met de antwoorden op open vraag 6 is [hier te downloaden](#), het bestand met de antwoorden op open vraag 8 [vindt u hier](#).

Ruim driekwart van de respondenten is het eens met de stellingen dat de PvdA Amsterdam moet samenwerken met andere partijen en organisaties om haar slagkracht te vergroten en om haar idealen in Amsterdam te verwezenlijken (85%), dat PvdA Amsterdam en GroenLinks Amsterdam moeten werken richting een bredere progressieve volkspartij (78%) en dat het positiever is voor Amsterdam als de twee partijen samen optrekken (77%). Daarnaast vond een ruime meerderheid dat gezamenlijk campagne voeren, zoals voor bij de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023, de boodschap van de partijen sterker maakte (77%). Een meerderheid vond dat als de PvdA een brede volkspartij wil zijn, dat het programma dan ook perspectieven moet bevatten van andere partijen (57%).

Bij vraag 6 mochten respondenten aangeven wat de belangrijkste aspecten zijn, m.b.t. een mogelijke nauwere samenwerking tussen de PvdA Amsterdam en GroenLinks Amsterdam. Er mochten twee antwoorden worden gekozen en het was mogelijk om zelf een antwoord in te voeren. De drie meest gekozen aspecten gingen over duidelijkheid van visie en boodschap; de belangrijkste aspecten waren: “Een gezamenlijke visie van de partijen” (427x gekozen), “Duidelijkheid naar de kiezer” (315x) en “PvdA en GL spreken met één stem” (255x). Daarna vonden de respondenten het benadrukken van de overeenkomsten tussen de partijen belangrijk (193x gekozen). Behoud van de PvdA identiteit werd door 165 van de respondenten gekozen als belangrijkste aspect m.b.t. de samenwerking.

Stelling 7 is niet verder besproken omdat ongeveer de helft “neutraal” heeft ingevuld en uit vraag 8 en onze eigen discussie blijkt dat deze resultaten niet eenduidig uitgelegd kunnen worden.

Bij vraag 8 konden respondenten een eerdere vraag toelichten of een andere opmerking delen. Deze vraag is 282 keer ingevuld, hiervan gingen 237 reacties over de samenwerking (de overige reacties waren variaties van “nee” of “nvt” en geen toelichtingen of opmerkingen over de

samenwerking). Het grootste deel van de deze opmerkingen betrof (zeer) positieve uitingen van leden over een sterk en vernieuwd geluid, tégen versplintering, een sterk blok vormen en een nieuw elan. Ongeveer een kwart van de opmerkingen is niet per sé positief of negatief, maar uiten wel zorgen over bepaalde inhoudelijke thema's. Hier wordt ook benadrukt dat er aandacht moet zijn voor duidelijkheid naar de kiezer en het formuleren van een gezamenlijke visie belangrijk zijn. Een aantal respondenten geeft hier ook aan dat het nodig is om de leden meer inhoudelijk te betrekken bij de processen rond de samenwerking met GroenLinks. Ongeveer dertig opmerkingen waren overwegend negatief over een nauwere samenwerking met GroenLinks. Dit was volgens de respondenten vanwege te grote verschillen op bepaalde politieke punten, de verschillen in het beeld van achterban van de partijen of verschillen in de ideologie.

Al met al geeft de ledenenquête een vergelijkbaar beeld als de rondetafelgesprekken en het ledengesprek. De algemene boodschap die we uit de enquête kunnen trekken is: samen staan we sterker, als een groter blok met nieuw elan, maar vergeet niet de mensen voor wie we het doen en waar we vandaan komen als sociaaldemocratische beweging.

De resultaten van de enquête staan in bijlage 1a, aanvullende antwoorden die bij vraag 6 zijn ingevuld zijn bijgevoegd in bijlage 1b, de opmerkingen die zijn ingevuld bij vraag 8 zijn bijgevoegd in bijlage 1c.

(iv.) Gesprekken andere partijen (dan GroenLinks)

Uit informele gesprekken met verschillende Amsterdamse politieke partijen blijkt dat de ontwikkelingen rondom de samenwerkingsvorm tussen de PvdA en GroenLinks in Amsterdam met interesse worden gevolgd. Er zijn veel positieve reacties op het ontstaan van een landelijk sterke links-progressieve beweging, als tegenhanger van (extreem)rechts. Tegelijkertijd baseren andere politieke partijen hun activiteiten in de eerste plaats op hun eigen ideeën in plaats van op ontwikkelingen bij andere partijen (en zo hoort het ook). De samenwerking tussen PvdA en de partijen waarmee gesproken is, verloopt goed. Er zijn zeker grote en soms scherpe verschillen van mening, maar er is ook samenwerking en een gevoel van gezamenlijke

verbondenheid met onze geweldige stad. De PvdA in Amsterdam wordt gewaardeerd (de gemeenteraadsfractie en stadsdeelraadsleden in het bijzonder) en alle partijen staan open voor reguliere samenwerking zoals coalitievorming na verkiezingen. Er zijn momenteel geen concrete signalen of voorstellen voor verregaandere samenwerking in de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 vanuit de andere partijen waarmee gesproken is, zowel vanuit ieders autonome positie als vanuit het gevoel dat er eerst een keuze binnen de PvdA en GroenLinks gemaakt moet worden. De bijzondere rol van de PvdA in Amsterdam door de jaren heen wordt door meerdere partijen gememoreerd, en onze beweging krijgt de aanmoediging om ook in een eventuele nieuwe samenwerkingsvorm op te blijven komen voor alle Amsterdammers, juist voor degene die minder zichtbaar zijn of op achterstand staan. Onze zachte en harde krachten zijn belangrijk voor onze stad, en die moeten we dus koesteren.

De commissie heeft uiteraard ook gesprekken gevoerd met de commissie van GroenLinks. Hier is onder andere gesproken over de aanpak van beide commissies, en de manier waarop het advies zich ontwikkelde en het afstemmen van vervolgstappen.

5. Beraadslagingen Commissie

In de commissievergadering van 18 juni 2024 is alle informatie die de Commissie heeft verzameld, besproken en geanalyseerd en heeft de Commissie zich beraden over de vragen die door de ALV aan haar is voorgelegd. De belangrijkste vraag is daarbij uiteraard welke samenwerkingsvorm met GroenLinks voor de aanstaande gemeenteraadsverkiezing wordt aangeraden. De Commissie signaleert een duidelijke trend in die samenwerking op landelijk, provinciaal en Europees niveau. Ook in Amsterdam liggen veel kansen om het voortouw te nemen in het versterken van nieuw rood groen elan. De Commissie ziet dat de samenwerking met GroenLinks een hoopvol perspectief biedt voor veel van onze leden.

Maar de Commissie constateert ook dat juist in Amsterdam (mede vanuit historisch perspectief) geldt dat het van groot belang is dat we in het proces aangaande de samenwerking met GroenLinks voldoende waarborgen inbouwen ter behoud van onze sociaaldemocratische waarden en herkenbaarheid.

De Commissie heeft zich over een aantal (in de opdracht genoemde) facetten van linkse samenwerking gebogen. Dit zijn de politieke inhoud, electorale potentie, stadsdelen en de politiek strategische posities

- Voor wat betreft de politieke inhoud zijn er geen onoverbrugbare verschillen genoemd tussen PvdA en GroenLinks, wel moet er veel aandacht zijn voor een gemeenschappelijke visie op waardenniveau en zijn er verschillen in onderliggende argumentaties en politieke stijlen. Deze verschillen bestaan tegelijkertijd (gelukkig) ook al binnen de PvdA.

- Ten aanzien van de electorale positie is de conclusie dat er op lange termijn een positief effect kan zijn, als het elan dat samenwerking geeft wordt omgezet in een bruisende beweging voor de hele stad. Daarbij zijn er uiteraard geen garanties: het is de kiezer kiest.

- Op het niveau van de stadsdelen worden geen zwaarwegende politiek inhoudelijk obstakels gezien voor verdergaande samenwerking met GroenLinks. Een afwijkend samenwerkingsmodel in of tussen stadsdelen zou veel onduidelijkheid geven aan zowel de kiezers als aan de leden. Uit de

gesprekken blijkt dat de te kiezen samenwerkingsvariant zal moeten gelden voor alle bestuursniveaus.

- Ten aanzien van politiek strategische positie kent de PvdA Amsterdam een lange traditie van zowel actie als bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen. De PvdA werkt samen met alle politieke partijen die de rechtstaat en mensenrechten respecteren. Maar de PvdA is ook ingebed in het maatschappelijk middenveld van Amsterdam, de organisaties die de stad maken en zoveel Amsterdammers verbinden en helpen. Ten slotte werkt de PvdA Amsterdam ook graag samen met bedrijven die in onze stad actief zijn, en invloed hebben op het leven van Amsterdammers. Deze open en kritische houding kan prima blijven bestaan in een verregaandere samenwerking tussen GroenLinks en de PvdA.

6. Conclusies en aanbevelingen

De Commissie heeft zich gebogen over de drie onderwerpen die aan haar zijn voorgelegd, te weten:

- a) **De gewenste samenwerkingsvorm met GroenLinks Amsterdam;**
- b) **De aansluiting met andere partijen (dan GroenLinks Amsterdam);**
- c) **Hoe moet de procedure voor fase 2 eruitzien?**

Hierna volgen de conclusies en aanbevelingen per onderwerp.

a) De gewenste samenwerkingsvorm met GroenLinks Amsterdam

De Commissie heeft zich beraden over drie varianten van samenwerking:

1. Het blijft zoals het is. Continuering van de huidige politieke samenwerking met GroenLinks, maar geen verdergaande samenwerking (ieder behoudt een eigen lijst, een eigen verkiezingsprogramma; en een zelfstandige fractie);
2. Verdergaande samenwerking met GroenLinks. Dat betekent één lijst, één verkiezingsprogramma en één fractie (het model zoals gehanteerd bij de Tweede Kamer verkiezingen);
3. Verdergaande samenwerking pas na afloop van de gemeenteraadsverkiezingen. PvdA en GroenLinks gaan de verkiezingen in met eigen lijst, en gezamenlijk programma, gezamenlijke campagne maar vormen na de verkiezingen 1 fractie (model zoals bij EK verkiezingen).

Op basis van alle informatie die zij in haar onderzoek heeft verzameld, spreekt de Commissie haar voorkeur uit voor de samenwerkingsvariant waarin PvdA en GroenLinks de gemeenteraadsverkiezingen in gaan met één lijst, en één verkiezingsprogramma, en dus één fractie zullen vormen (variant 2).

De Commissie heeft in haar advies zwaar laten meewegen dat uit zowel de rondetafelgesprekken, als uit de ledenraadpleging brede steun blijkt voor verdergaande samenwerking met GroenLinks. De huidige politieke realiteit noopt tot de vorming van een grote linkse volkspartij met een sterk eigen geluid als tegenwicht voor de opkomst van extreem rechts. Een verdergaande samenwerking tussen de PvdA Amsterdam en GroenLinks Amsterdam biedt daarvoor volop kansen. De gekozen samenwerkingsvorm dient gelijk toegepast worden in de Gemeente, Stadsdelen en Stadsgebied.

Variante 1 zou naar het oordeel van de Commissie geen recht doen aan de politieke realiteit en volgt ook niet uit de bevindingen van de Commissie, die zoals toegelicht, brede steun heeft ervaren voor verdergaande samenwerking. Variante 3 heeft niet de voorkeur van de Commissie, met name omdat het tot onduidelijkheid zal leiden bij de kiezer en veel organisatorische moeilijkheden kent voor beide partijen.

De Commissie adviseert de Algemene Ledenvergadering haar advies voor te leggen aan de leden in een ledenraadpleging binnen twee weken na de ALV.

De Commissie wil voorkomen dat in het verdere proces rond de samenwerking met GroenLinks alleen wordt gesproken over de procedurele en technische aspecten van die samenwerking. **Een belangrijke voorwaarde voor een geslaagde samenwerking is naar de stellige overtuiging van de Commissie het creëren van een gemeenschappelijke visie, waarin de sociaaldemocratische waarden duidelijk herkenbaar blijven. Juist om de samenwerking met GroenLinks te bestendigen, acht de Commissie het daarom noodzakelijk te adviseren een waardendiscussie te initiëren.** De Commissie hecht er dus aan het bestuur de volgende opdracht mee te geven om tegemoet te komen aan haar wens voldoende ruimte te vinden voor het waarborgen van onze sociaaldemocratische waarden:

- (i) Een vervolg enquête te houden, waarin onze leden worden gevraagd een oordeel te geven over de belangrijkste waarden die

- uitgangspunt zouden moeten zijn voor ons gezamenlijk politiek handelen de komende jaren;
- (ii) De resultaten van deze vervolgenquête te bespreken aan zogenaamde Politieke Ledentafels (gezamenlijk te organiseren met GroenLinks, bijvoorbeeld naar model van de ledentafels die reeds door de afdeling Noord worden georganiseerd). Bij deze ledentafels staat niet het debat voorop, maar werken we aan een invulling van de waarden en brengen we elkaar ideeën in beeld;
 - (iii) De Commissie heeft zelf gesproken over de volgende thema's: (a) gelijkere behandeling van koop en huur (is de in Amsterdam sterk groeiende ongelijkheid tussen koop en huur toe aan een ingrijpende (landelijke) herziening en welke waarden dienen een rol te spelen in die herziening) (b) overlast in de stad (op basis van welke van onze waarden herstellen we de balans), en (c) migratie (welke waarden horen ten grondslag te liggen aan een breed migratiebeleid, dus zowel bij arbeids -en studiemigratie als asielmigratie). Deze onderwerpen geeft de Commissie mee als voorbeelden van thema's waarover ledentafels georganiseerd kunnen worden;
 - (iv) De uitkomsten van de vervolgenquête en de ledentafels met alle leden te delen, en als basis en input voor het concept verkiezingsprogramma te beschouwen.

Daarnaast is representatie en herkenning van alle Amsterdammers heel belangrijk voor de PvdA, juist in een verdergaande samenwerking. **De Commissie adviseert om representatie en herkenning van alle Amsterdammers als voorwaarde op te nemen voor de kieslijst.** Onze politici (als groep) moeten een afspiegeling zijn van alle Amsterdammers, en uit alle stadsdelen komen, en dat begint bovenaan de lijst. Concreet adviseert de Commissie aan een toekomstige kandidaatstellingscommissie deze of soortgelijke uitgangspunten te hanteren:

- (i) Om bij het opstellen van de lijst in de top 10 alle stadsdelen vertegenwoordigd te laten zijn;

- (ii) Om bij het opstellen van de lijst in elk cohort van 4 tot 6 plekken een afspiegeling van Amsterdam na te streven.
- (iii) Om, indien het na de verkiezingen mocht komen tot bestuurlijke verantwoordelijkheid op stads- of stadsdeelniveau deze zelfde afspiegeling na te streven; en
- (iv) Bij deze voorwaarden extra aandacht te hebben voor de representatie en herkenning voor Amsterdammers met afstand tot de politiek .

b) De aansluiting met andere partijen (dan GroenLinks Amsterdam)

De commissie signaleert binnen de PvdA een grote gerichtheid op verregaande samenwerking met GroenLinks in Amsterdam. Deze volgt uit de landelijke ontwikkelingen maar ook uit bijna twintig jaar onafgebroken nauwe en prettige samenwerking in onze stad. Uit informele gesprekken met andere partijen blijkt dat samenwerking met de PvdA, al dan niet in gezamenlijk met GroenLinks, door veel andere partijen als waardevol gezien wordt, vooral door gezamenlijke deelname aan een college van B&W omdat daarmee een deel van de idealen van deze partijen verwezenlijkt kan worden. **Voor verregaandere samenwerking zijn er momenteel geen concrete signalen, ook omdat de samenwerkingsvorm tussen de PvdA en GroenLinks in Amsterdam nog haar beslag moeten krijgen. De commissie concludeert dat er nu geen aanvullend advies nodig is.**

c) Hoe moet de procedure voor fase 2 eruitzien?

Ten aanzien van de procedurele aspecten van de samenwerking met GroenLinks Amsterdam concludeert de Commissie dat het wenselijk is dat de ALV zich eerst uitspreekt over de gewenste samenwerkingsvorm. Pas na een besluit van de leden is er een mandaat om de samenwerking richting de gemeenteraadsverkiezingen 2026 nader vorm te geven.

De Commissie adviseert de ALV aldus een commissie in te stellen en die de opdracht te geven om indien het voorstel uit de ledenraadpleging wordt aangenomen door de leden, met GroenLinks Amsterdam tot een

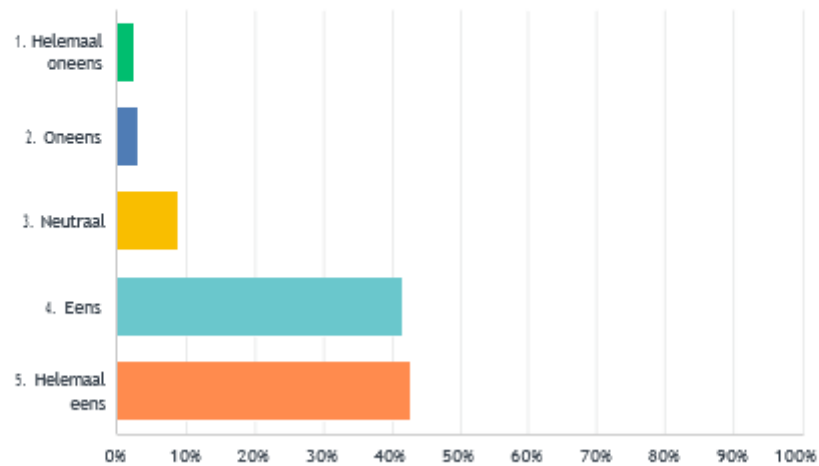
gezamenlijk voorstel te komen voor de partij politieke procedures (inclusief de genoemde voorwaarden op het gebied van waarden en herkenning) en (campagne)organisatie ten behoeve van de gemeenteraadsverkiezingen 2026.

De Commissie heeft het bestuur gevraagd om met een reactie te komen op dit advies, omdat op die manier leden beter inzicht krijgen hoe dit advies wordt omgezet in acties, en hoe leden daar de komende tijd invloed op kunnen nemen.

Appendix A – Enquêteresultaten

V1 De PvdA Amsterdam moet nauwer samenwerken met andere partijen of organisaties om haar slagkracht te vergroten en om haar idealen in Amsterdam te verwezenlijken.

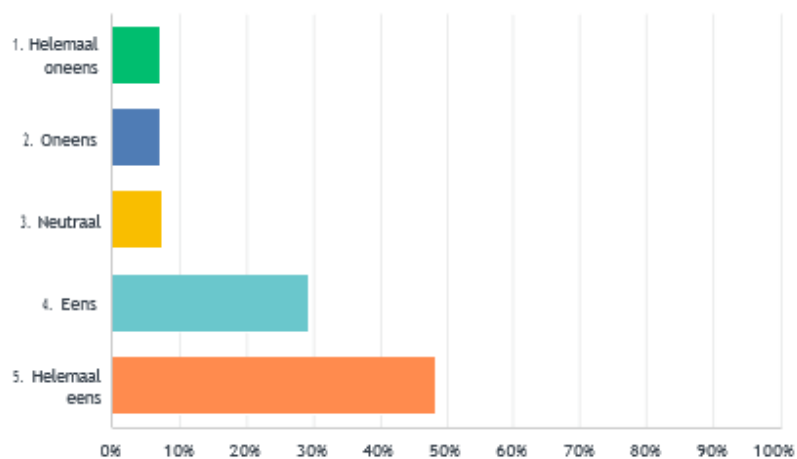
Beantwoord: 908 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
1. Helemaal oneens	2.86%	26
2. Oneens	3.30%	30
3. Neutraal	9.25%	84
4. Eens	41.74%	379
5. Helemaal eens	42.84%	389
TOTAAL		908

V2 De PvdA Amsterdam en GroenLinks Amsterdam moeten werken richting een bredere progressieve volkspartij.

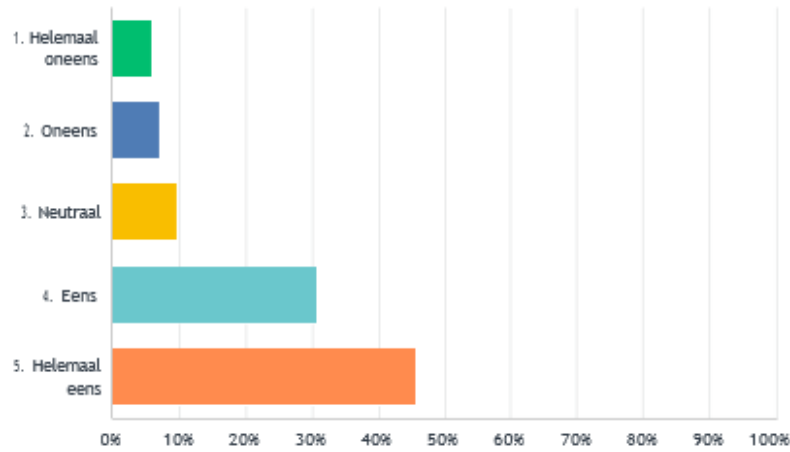
Beantwoord: 908 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES (%)	REACTIES (AANTAL)
1. Helemaal oneens	7.16%	65
2. Oneens	7.27%	66
3. Neutraal	7.60%	69
4. Eens	29.63%	269
5. Helemaal eens	48.35%	439
TOTAAL		908

V3 Als de PvdA Amsterdam en GroenLinks Amsterdam samen optrekken, dan is dat positiever voor Amsterdam dan als beide partijen hun eigen pad volgen.

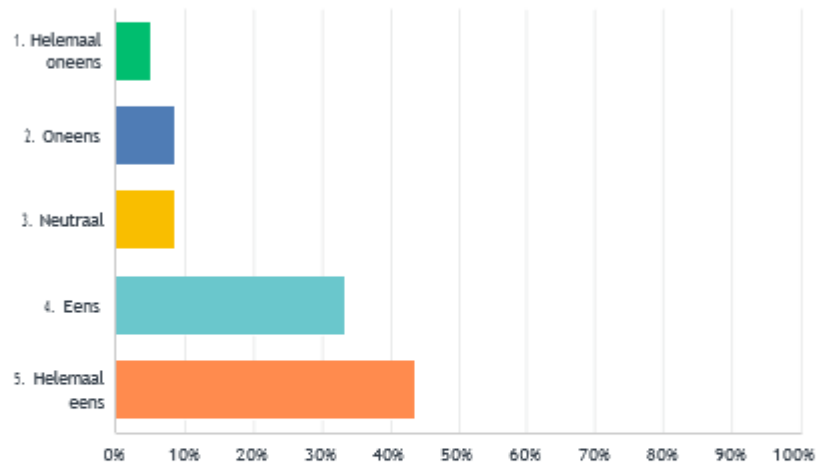
Beantwoord: 908 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
1. Helemaal oneens	6.17%	56
2. Oneens	7.16%	65
3. Neutraal	9.80%	89
4. Eens	30.95%	281
5. Helemaal eens	45.93%	417
TOTAAL		908

V4 Gezamenlijk campagne voeren, zoals voor bij de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023, maakt de boodschap van beide partijen sterker.

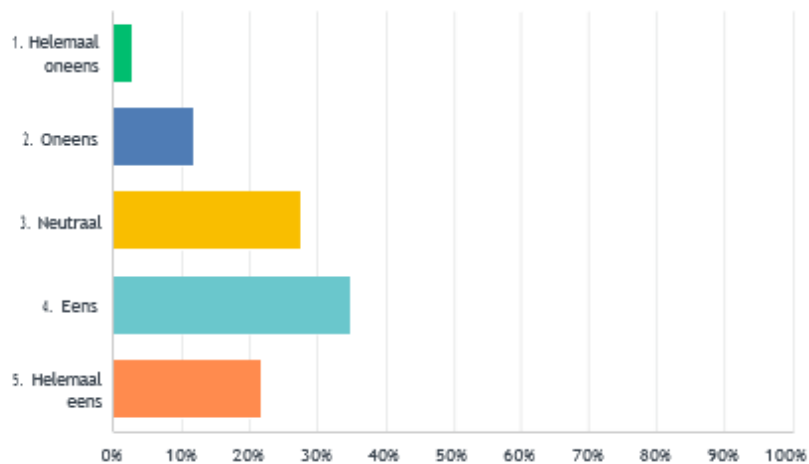
Beantwoord: 908 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
1. Helemaal oneens	5.40%	49
2. Oneens	8.70%	79
3. Neutraal	8.70%	79
4. Eens	33.48%	304
5. Helemaal eens	43.72%	387
TOTAAL		908

V5 Als de PvdA een brede volkspartij wil zijn, dan moet het programma ook perspectieven bevatten van andere partijen.

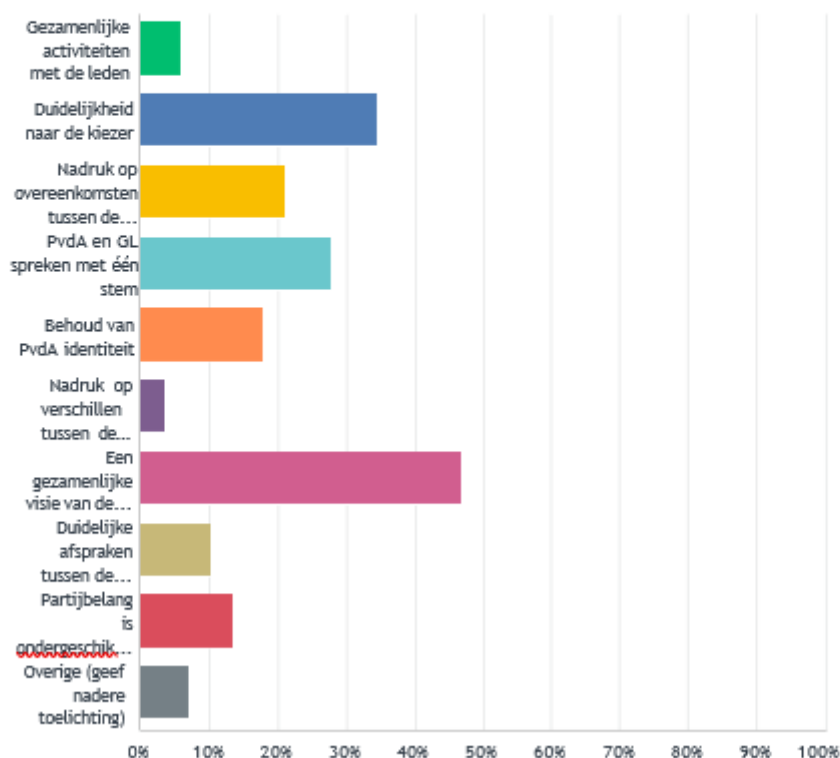
Beantwoord: 908 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
1. Helemaal oneens	3.08%	28
2. Oneens	12.00%	109
3. Neutraal	27.75%	252
4. Eens	35.24%	320
5. Helemaal eens	21.92%	199
TOTAAL		908

V6 Wat zijn voor u de belangrijkste aspecten met betrekking tot een mogelijke nauwere samenwerking tussen de PvdA Amsterdam en GroenLinks Amsterdam voor de Gemeenteraadsverkiezingen van 2026, (u mag twee opties aanvinken):

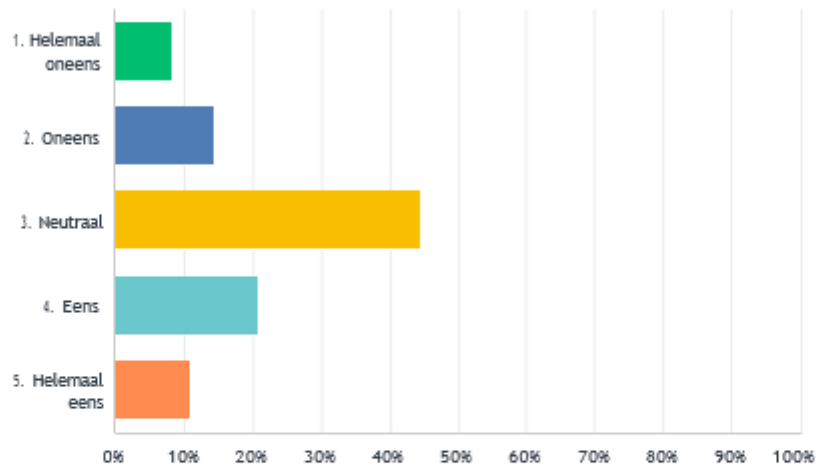
Beantwoord: 908 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Gezamenlijke activiteiten met de leden	6.17%	58
Duidelijkheid naar de kiezer	34.60%	315
Nadruk op overeenkomsten tussen de partijen	21.28%	193
PvdA en GL spreken met één stem	28.08%	255
Behoud van PvdA identiteit	18.17%	165
Nadruk op verschillen tussen de partijen	3.85%	35
Een gezamenlijke visie van de partijen	47.03%	427
Duidelijke afspraken tussen de partijen	10.46%	95
Partijbelang is ondergeschikt aan stadsbelang	13.77%	125
Overige (geef nadere toelichting)	7.16%	65
Totaal aantal respondenten: 908		

V7 Mijn mate van actief lidmaatschap zal worden beïnvloed door eventuele samenwerking met andere linkse partijen.

Beantwoord: 908 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
1. Helemaal oneens	8.59%	78
2. Oneens	14.43%	131
3. Neutraal	44.82%	407
4. Eens	21.04%	191
5. Helemaal eens	11.12%	101
TOTAAL		908